

F. PÁL JÓZSEF
Nemzeti Sport Szerkesztősége

Aetas 39. évf. 2024. 4. szám, 222–225.

ISSN 0237-7934

DOI 10.14232/aetas.2024.4.222-225

www.aetas.hu

Így futballozott a főváros

Csillag Péter – Dénes Tamás: Budapest futballkönyve. Elfeledett történetek a fővárosi labdarúgás múltjából. Budapest: Jaffa Kiadó, 2023. 295 oldal

Ma már szinte közhelyszámba menő megállapítás, hogy a sport, azon belül is elsősorban a labdarúgás története a 19. és 20. századi művelődés- és társadalomtörténet integráns része, mi több, a politikatörténettől sem elválasztható, hiszen az intézményesült testkultúra fejlődésének vagy éppen hanyatlásának fontos állomásait is gyakorta a politika határozta meg helyi és globális szinten egyaránt.¹ A sport és a politika közötti influencia ezzel ellentétes irányú áramlására is akadt már példa a történelemben, igaz, az ilyen esetekben a sport csak amolyan gyújtózsírnórként funkcionált egy-egy fegyveres konfliktus kirobbanásához.² Sokakat elgondolkodtató kérdés: az 1956-os forradalom és szabadságharc tükrében ilyenek lehettek bő két évvel korábban az elbukott futball-világbajnoki döntőt követő zavargások? Vagy a

legnépszerűbb honi klubcsapat, a Ferencváros módszeres ellehetetlenítése, melynek keserű emlékezete szintén elevenen élt még '56 őszén?

Sok egyéb mellett erre is kitér Csillag Péter és Dénes Tamás *Budapest futballkönyve* című kötetében, noha feleletet persze nem ad(hat) rá, hiszen teoretikus kérdések megválaszolása nem tartozik a történész feladatai közé. Ezt aligha kellett elmagyarázni a társszerzőknek, akiknek történeti tárgyú munkássága nem csak sportújságírói „főállásukhoz” mérten jelentős: Dénes Tamás amellet, hogy több mint három évtizede a nemzetközi labdarúgás fáradszató krónikása (több mint nyolcvan futballtárgyú könyv írója), szerzőtársaival öt vaskos kötetben dolgozta fel a magyar labdarúgás történetét a kezdetektől,³ majd ugyanezt a világfutballal is elvégezte.⁴ A történész végzettséggel is rendelkező Csillag Péter pedig a Nemzeti Sport főmunkatársaként és legjobb tollú újságírójaként publikálja a (magyar) futball és a (magyar) történelem, illetve iro-

¹ Példa erre az olimpiai mozgalom szerepének és jelentőségének átalakulása: az 1936-os berlini olimpia a Harmadik Birodalom grandiózus expója volt, s azóta senki se tekint úgy az ötkarikás játékokra, mint a legpazarabb sportteljesítmények csodálatára korlátozódó, apolitikus versengésre. A NOB igyekszik távol tartani mindennemű politikai állásfoglalást az eseménytől, azonban mindenki tudja, ezt felülről irányítani nem lehet, a szellem már kiszabadult a palackból.

² Ilyen konfliktus volt például az El Salvador és Honduras közötti ún. „futballháború” 1969-ben, s sokan – elsősorban persze az érintett

csapatok szurkolói – úgy érzik, a Jugoszlávia felbomlásához vezető folyamat egyik első lépéscsúcsa volt az 1990. májusi, botrányba fulladó Dinamo Zagreb – Crvena zvezda összecsapás.

³ Dénes Tamás – Sándor Mihály – B. Bába Éva: *A magyar labdarúgás története*. 1–5. kötet. Pécs: Alexandra, 2016.

⁴ Dénes Tamás – Sándor Mihály – B. Bába Éva: *A világ labdarúgásának története*. 1–5. kötet. Budapest–Debrecen: Campus, 2018–2020.

dalom kapcsolódási pontjait tematizáló írásait – e tárgyú munkásságát azonban nem csak írott formában (ide tartozik három könyv,^{5,6,7} valamint számos Rubicon-cikk is) fogsaszthatja a közönség. Részt vehet újbudai hely- és futballtörténeti sétán, vagy éppen végignézheti a Budapesti futballmesék című videósorozatot (2020–2021), melyben Csillag a fővárosi labdarúgás történetjének különleges epizódjait eleveníti fel szakértők segítségével.

Az utóbbi munka útját követi a Pest, Buda és Óbuda egyesülésének, azaz Budapest létrejöttének 150. évfordulója alkalmából kiadott *Budapest futballkönyve*. A kötet harmincöt alapvetően kronológiai sorba rendezett írást, történetet, tanulmányt tartalmaz, melyek közös pontja a téma – a labdarúgás –, illetve a helyszín – a magyar főváros. Az első fejezet vezérmotívuma stílszerűen mi más lehetne, mint a kezdőrágás: az anekdota szerint Budapest későbbi főpolgármestere, Bárczy István volt az első, aki, ha a szabályok teljes félreértelmezése mellett játszott iskolai mérkőzésen is, de Magyarországon először labdába rúgott. A történet valóság tartalmában való kételkedést nemcsak a tekintély tisztelete – ti. maga Horthy Miklós kormányzó is „magára vállalta” a futballpionír szerepét, mondván, ő már egy 1895-ös pólai tengerész mérkőzésen kipróbálta az angol eredetű játékot – erősítheti, hanem az évszámok között feszülő elemi ellentmondás is (Bárczy életkora, születési éve és a szóban forgó esemény időpontja nem egyeztethetőek össze). Persze, mint minden anekdotának, ennek sem a valósága, hanem az igazsága lényeges: a labdarúgás csábító újdonságként, a nép egyszerű és szórakoztató játékként indult hódító útjára Magyarországon s azon belül Budapesten (is), s miért is ne lehetett volna ott a sportág meghonosodásának első lépésénél az izzig-vérig sportember

Bárczy, kiváltképp, hogy később dokumentált kezdőrágások is az ő nevéhez fűződtek (az FTC, illetve az MTK új pályájának avatóján is övé volt az ünnepélyes első labdaérintés).

Egy sportág – vagy bármilyen ötlet, technikai vívmány, divathóbort – első helyi megjelenésének ismertetéséhez hozzátartozik a „gyerekcipős” kezdő lépések derűs hangulatú, anekdotaszerű felidézése. Nem hiányozhat ez Csillag Péter és Dénes Tamás kötetéből sem, habár a magyar labdarúgás prológusának is tekinthető, a mindössze húszperces játékidő alatt három bokatörést hozó „pékerdei csatára” a résztvevők aligha tekintettek vissza egyöntetű derűvel, nem beszélve a futballjáték csodáját át nem érző dühös feleségekről.

Az anekdotákra épülő fejezetek a kötetben előre haladva egyre ritkulnak, s előtérbe kerülnek a hőskor nagy egyéniségei, mint az *all-round* sportember, sportpolihisztor Manno Miltiades – labdarúgóként a bajnokság kétszeres gólkirálya, gyorskorcsolyázóként Európa- és világbajnoki érmes, evezősként olimpikon, szobrászként Los Angeles (1932) művészeti versenyének ezüstérmese, grafikusként horthysta propagandaplakátok alkotója –, a magyar futball (egyik) első világklasszisa, az élénk társasági életet élő és a kardpárbajtól sem visszariadó Orth György vagy éppen a sportfotó műfajának honi apostola, Munkácsi Márton.

Hogy a világtörténelem hullámai békeidőben is elérték a magyar futballt, arra jó példa az az 1912-es eset, amikor az MTK – pontosabban annak nagy formátumú elnöke, Brüll Alfréd – kezdeményezésére jótékonyági mérkőzést játszott Budapesten a Titanic hajótöröttjeit mentő Carpathia gőzös legénységéből verbuvált alkalmi együttes. Az esemény létrejöttében a Carpathia magyarjainak, Ráth Gusztáv harmadtitznak és

⁵ Csillag Péter: *Ady stoplisban*. Budapest: Jaffa, 2019.

⁶ Csillag Péter: *Kapufák és kényszerítők*. Budapest: Jaffa, 2020.

⁷ Csillag Péter: *Oldalvonal*. Budapest: Jaffa, 2021.

Lengyel Árpád hajóorvosnak is volt szerepe, célja pedig természetesen a Titanic-katasztrófa károsultjainak megsegítése volt – ennek tükrében különös arról olvasni, hogy a Hungária úti (ma: körúti) mérkőzés szakmai értékelhetetlensége jókora árnyékot vetett az amúgy pozitív kezdeményezésre.

A futballinfrastruktúra fejlődésének ismertetése által képet kapunk Budapest modernizációjáról, technológiai növekedéséről is: megtudjuk, hol és mikor rendeztek először villanyfényes meccset a fővárosban, melyik összecsapásról sugárzott először közvetítést a Magyar Rádió, továbbá milyen szálaikon kapcsolódott össze a korabeli tömegközlekedés és a labdarúgás Budapesten.

Nem meglepő módon a magyar sporttörténetnek az a szakasza látta el a legtöbb témával a kötetet, amely a leginkább átpolitizált volt: a Rákosi-korszak sportéletét szovjet minta szerint alakították át, és a korifeusoknak – saját felfogásuk szerint – ezt még csak meg sem kellett indokolniuk. „A sportba nem kell politikát vinni, hiszen már benne van” – mondta 1948-ban az akkor a Ferencváros elnökeként (is) tevékenykedő München Ferenc.⁸ Nem történhetett másként, a sportegyesületek is az államosítás sorsára jutottak: ki a Magyar Honvédség, ki a Belügyminisztérium, ki valamely szakszervezet kötelékébe került – ebben segít eligazodni a könyv vonatkozó fejezete. A legismertebb eset az FTC-é, amely az Élelmiszeripari Dolgozók Szakszervezetéhez került, ám fasisztának bélyegzett klubként – ebben hivatkozási alap volt, hogy 1944 augusztusától decemberig az egyesület elnöke volt Jaross Andor, a Sztójay-kormány belügyminisztere és a honi zsidóság deportálásának egyik kulcsfigurája – nem „úszhatta meg” ennyivel: nevétől és színeitől, azaz gyakorlatilag az identitásától fosztották meg. „Ha nem törlik el a Fradit, soha nincs forradalom”, idézik a szerzők az emigráns újságíró, Dettre András (162. old.), akinek kissé túlzó mondata jelzi, a szurkolók szemében az FTC attribútumainak

elvétele (valamint legjobb játékosainak a Honvédba és a „belügyis” Dózsába irányítása) a klub „eltörlésével” volt egyenlő – nem csoda, hogy 1956 egyik „vívmánya” a Ferencváros restaurációja volt.

A diktatúra természetéről már-már szatíraszerű képet festő fejezetben olvashatunk arról, hogy a háború után újjáépített Lánchíd avatásának a hatalom a futballválogatott helyszínre vezénylésével igyekezett még nagyobb rangot adni, de ugyanebbe a sorba illeszkedik A csodacsatár című film hányatott sorsa. Keleti Márton vígjátékát 1956 nyarán forgatták, bemutatása a forradalom eseményei miatt 1957-re csúszott, ekkor azonban már a cenzúrázott változat került a mozikba, a „disszidens” Puskás Ferenc jeleneteit Hidegkuti Nándorral vették fel újra. Az eset a politika-, a sport- és a filmtörténet sajátos találkozási pontja, egyben a Kádár-korszak konszolidáció előtti, még a hatalom megszilárdításának jegyében telő szakaszának kistükré.

Kádár János Magyarországon jelentős változáson ment keresztül nemcsak a labdarúgás társadalmi megítélése, de a politika viszonyulása is a sportághoz. A romló eredmények az élcelődő közönség céltáblájává tették a játékosokat és az edzőket, Hofi Géza is hamar felismerte, mennyire hálás alapanyag neki a labdarúgás. A hatalom '56 után levette kezét a futballról (megtapasztalva, hogy propagandacélra való felhasználása könnyen a visszájára fordulhat), a humoristák, (újság)írók minden további nélkül megtehették, hogy az egyre kellemetlenebb helyzetben lévő magyar labdarúgást állítsák pellengeterre – erre (is) utal az „Erkölcsei prédikációk engedéllyel” fejezet címe. (Sőt, Hofi minden támogatást megkapott ehhez. A mai, gyakran hangoztatott értelmezés szerint feszültséget leeresztő „szlepként” használta őt a diktatúra – volt mit leereszteni, futballunk gyengélkedése igen széles körben gerjesztett feszültséget.) Minden azért nem fért bele: Végh Antal Miért beteg a magyar futball?

⁸ *Népsport*, 1948. március 22.

című botránykönyvét néhány nap után betiltották, vélhetően azért, mert a szerző túlságosan tartotta magát hitvallásához, miszerint „Soha, semmilyen körülmények között nem választható szét a magyar sport az egyéb társadalmi állapotoktól.” (232. old.)

Az ellentmondásokkal teli korszakban a labdarúgók bérezésének rendszere is speciális volt, és általánosságban elmondható, hogy futballunk nemzetközi versenyképességét sem segítette: a magyar játékos nem úgy lépett pályára, hogy megélhetése a teljesítményétől függ (mint a profi világban), hiszen a pénzét mindenképpen megkapta az őt papíron alkalmazó állami szervtől vagy iparvállalattól. Profi sport az államszocializmusban nem létezhetett, csakhogy annak ellentéte is távol állt a valóságtól: amatőrizmus nem, legfeljebb államatórizmus (vagy szocialista profizmus, ahogy Dénes Tamás, Sándor Mihály és B. Bába Éva nevezte az 1967–1986 közötti időszakot *A magyar labdarúgás története* IV. kötetének címében) jellemezte a korabeli viszonyokat. A rendszer praktikák elsajátítására, a kiskapuk megtalálására, az olyan lehetőségek megragadására nevelte az embereket, mint a könyvben is bemutatott gebinezés, amely az étterem- vagy presszóvezetés meglehetősen kényelmes formája volt.

Kultúrtörténeti csemegéből sincs hiány: bepillantást nyerünk a Menekülés a győzelembe című amerikai film Hungária körüli forgatásának körülményeibe, akárcsak a Kádár-korszak sztárkultuszának (és futballjának) különleges lenyomatába, a színész-újságíró rangadókba (SZÚR), melyek a kor legnézettebb meccsei voltak, nagyobb tömeget

vonzottak (persze az alkalmak is ritkábbak voltak), mint egy válogatott mérkőzés, jobban érdekelték a közönséget Bujtor István vagy Garas Dezső cselei és góljai, mint Albert Flórián vagy Bene Ferenc megmozdulásai.

Az egyébként is színes, változatos és átfogó kötethez sokat tesz hozzá az a három fejezet, amely a magyar női labdarúgás történetébe enged betekintést, hiszen futballtörténelmünknek ez még egy kevésbé ismert területe.⁹ A János Kórház futballéletét taglaló írás teljes értékű helytörténeti munka, már-már tanulmány, akárcsak a néhai BEAC-pálya emlékének felidézése, az utóbbihoz ráadásul Esterházy Péter és Sajó László művei is segítséget nyújtanak, nem beszélve Karinthy Ferenc egy novellájáról, melyben azt beszéli el, legendás édesapja a nevezett lágymányosi pályán játszott egyik mérkőzés után hogyan adott menedéket a lincshangulatba került szurkolók elől iszkoló bírónak. A budapesti amatőr futballal kapcsolatos személyes emlékeit Dénes Tamás is megosztja az olvasóval – valójában ezek a hangulatos írások jelentik a kötet „lelkét”, s jól kiegészítik egymást a politikatörténethez jobban kötődő témájú dolgozatokkal. Épp a fejezetek laza egymáshoz kapcsolódása – csak a futball és Budapest a közös pont – teszi lehetővé, hogy egy kevesebb mint háromszáz oldalas könyvben a másfél évszázados főváros futballéletébe, történelmébe és társadalmába egyaránt betekintést nyerjünk. Mindezt könnyed, olvasmányos stílusban előadva, nem csak futballrajongóknak, és még csak nem is feltétlenül budapesti lokálpatriótáknak.

⁹ Feldolgozottságáért viszont rengeteget tett Dénes Tamás ikertestvére, a 2023 novemberében a *Budapest futballkönyve* megjelenésé-

vel szinte egy időben elhunyt Dénes András, aki több könyvet szentelt a témának.

Contents

Essays

RÓBERT HERMANN Data About József Eötvös' Ministerial Activities in 1848	5
KRISZTIÁN KEMÉNY Good Fortune, Nothing Else? The Ambush at Losonc (24 March 1849)	25
JÓZSEF HAJAGOS The Activities of the 1st and 3rd Army Corps in the Operations Along the Vág River	43
GYÖRGY CSORBA Trumpeters in the War of Independence of 1848–49	65
PÉTER ZAKAR From Pest to Vienna. Investigations Against Priests Participating in Independence Conspiracies in the 1850s.	81

Workshop

GRÉTA SOMOGYI The Will(s) of Countess Mária Rhédey	93
ANDOR LÁSZLÓ Roles of Historiographers in the 19th Century – The Example of Árpád Károlyi	103

Outlook

JÓZSEF N PÁL “I’m excited! I’m scared! But I can’t wait! I can’t wait...!” Pilgrimage to the Top of the World?	121
---	-----

Retrospective

RÓBERT HERMANN The Final Days of the Revolution: The Debate Between Bertalan Szemere, Sebő Vukovics, Mihály Horváth, and Count Kázmér Batthyány About the Abdication of Lajos Kossuth and the Szemere Government, and the Transfer of Supreme Power to Görgei	132
JÓZSEF SOLYMOSSI Additions to Lajos Kazinczy's Military Service Before 1848	157

Theory and Method

GYULA KEDVES Corps or Army? – Military History Concepts and Their Meanings in the Context of the 1848–48 Revolution and War of Independence	163
--	-----

Beyond Our Borders

ANDRÁS LAJOS RÓTH I had to “do research”. Interview with Gusztáv Mihály Hermann	172
--	-----

Bibliography of Gusztáv Mihály Hermann's works	181
GUSZTÁV MIHÁLY HERMANN	
Origin Myths in Parallel	185
<i>Reviews</i>	
ISTVÁN M SZLIÁRTÓ	
Revisiting the Habsburg Fiscal-Military State	196
<i>(William D. Godsey – Petr Mat'a [eds]: The Habsburg Monarchy as a Fiscal-Military State: Contours and Perspectives, 1648–1815. Published for the British Academy. Oxford: Oxford University Press, 2022. [Proceedings of the British Academy 247.]</i>)	
KRISZTIÁN KEMÉNY	
“Belated Lament”	203
<i>(A törvényesített forradalomtól az önvédelmi háborúig. Válogatás Urbán Aladár írásaiból. '48as Könyvtár sorozat. Budapest: Line Design Kiadó, 2020.)</i>	
GRÉTA SOMOGYI	
The Exciting Career of a Transylvanian Calvinist Minister in the 19th Century	207
<i>(Zakar Péter: Biró Sándor. Egy 19. századi erdélyi református értelmiségi élete. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2022.)</i>	
ÁKOS BARTHA	
Confessions of a Racialist	211
<i>(Bajcsy-Zsilinszky Endre és a Szózat – Válogatás 1919–1926 között megjelent írásaiból. Szerk. Zétényi Zsolt – Szalay László. Budapest: Időjel Kiadó, 2022.)</i>	
GERGELY ZÁGONI-BOGSCH	
Who Can Own Bruno Schulz?	215
<i>(Benjamin Balint: Bruno Schulz. An Artist, a Murder and the Hijacking of History. New York: W. W. Norton, 2023.)</i>	
JÓZSEF F. PÁL	
How the Capital Played Football	222
<i>(Csillag Péter–Dénes Tamás: Budapest futballkönyve. Elfeledett történetek a fővárosi labdarúgás múltjából. Budapest: Jaffa Kiadó, 2023.)</i>	

**Az Aetas történettudományi folyóirat
2025. évi előfizetői felhívása**

2025-re tervezett tematikus számaink a következők:

19–20. századi magyar történeti tanulmányok

Erőszak és bűnözés a 20. században

Digitális bölcsészet

A középkori Itália

Folytatjuk „**Elmélet és módszer**” rovatunkat. **Interjú** tervezünk **Vinni Lucherini** (Olaszország) és **Amelie Lanier**-vel (Ausztria).

Eddigi gyakorlatunknak megfelelően a 2025-ös évfolyamra is kedvezményt biztosítunk előfizető olvasóinknak, hogy ezzel is jelezzük, nagyra becsljük bizalmukat.

Többféle előfizetői módot ajánlunk fel, hogy alkalmazkodjunk olvasóink igényeihez:

Éves előfizetői ár: **5000 Ft** (tartalmazza a postaköltséget, az év végén pdf formátumban elektronikusan is előfizetőink rendelkezésére bocsátjuk az évi négy számunkat!)

Éves elektronikus előfizetői ár: **2500 Ft** (pdf file-ban e-mailen a lapszámok megjelenésekor)

Egy számot megrendelőknél: **1250 Ft** + postaköltség

Egy szám könyvesbolti ára: **1500 Ft**

A folyóirat megrendelhető a kiadó e-mail és postai címén.

Korábbi számunkat (postaköltség felszámolásával) a szerkesztőség címén szintén meg lehet rendelni.

Rendkívül fontos folyóiratunk számára előfizetőink támogatása! Kérjük, támogasson bennünket előfizetésével.

Jövedelemadójának 1%át ebben az évben is felajánlhatja egy olyan egyesületnek, alapítványnak, amelyet arra érdemesnek ítél. Folyóiratunk szerkesztői azzal a kéréssel fordulnak Önnek, hogy ha támogatásra méltónak tartja folyóiratunkat, válassza az AETAS-t.

Adószámunk: 19079581-2-06

Nagyon köszönjük Olvasóinknak eddigi támogatásukat!

Aetas Könyv- és Lapkiadó Egyesület

6701 Szeged, Pf. 1179

<http://www.aetas.hu>

aetas@mail.u-szeged.hu

Az AETAS történettudományi folyóirat. Megjelenik évente négy alkalommal. Kiadója az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület. A lap főként történeti tárgyú tanulmányokat, forrásokat, kritikákat, ismertetéseket, interjúkat közöl, de szívesen fogad írásokat a társadalomtudományok más ágaiból is.

*

Az AETAS megjelenését döntően alapítványi támogatás teszi lehetővé. Az AETAS több vagy akár egy száma is megrendelhető a szerkesztőség címén.

A folyóirat előfizetési díja egy évre 5000 Ft.

A lap ára egy szám megrendelése esetén 1250 Ft + postaköltség,
könyvesboltban 1500 Ft.

A folyóirat elektronikus előfizetési díja egy évre 2500 Ft

*

Az AETAS-t a szerkesztőség terjeszti. A lap megvásárolható:

Budapest:

Írók Könyvesboltja

ELTE BTK Könyvtár

Penna Bölcsész Könyvesbolt

*

Kiadja az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület

6701 Szeged, Pf. 1179.

e-mail: aetas@mail.u-szeged.hu

<http://www.aetas.hu>

Felelős kiadó: Deák Ágnes

Olvasószerkesztő: Horváthné Szélpál Mária

Szerkesztőségi titkár: Wirt Leticia

Telefon: +36 (30) 59-66-594

A borítót tervezte: Annus Gábor

Nyomdai munkálatok: Innovariant Nyomdaipari Kft., Algyő

Felelős vezető: Drágán György

ISSN 0237-7934

Bolti ár: 1500,- Ft
Előfizetőknek: 1250,- Ft

1849 elejére azonban megváltozott a helyzet. 1849. január 5-én a cs. kir. főserég elfoglalta Pest-Budát, a magyar haderő pedig lényegében a Tisza vonalára húzódott vissza. Ezzel a két fél közötti területek – köztük Losonc városa is – a „senki földjévé” váltak, ahová mind a magyar, mind pedig a cs. kir. kormányzat sűrűn küldött rendeleteket, de elegendő fegyveres erőt egyik fél sem tudott biztosítani. Így Losonc vezetése is – jobb híján – „manőverezésre” kényszerült a város és a lakosok érdekében a két oldal között. 1849. január végétől azonban a cs. kir. fél mind jobban kiterjesztette ellenőrzését kelet felé, és a Nógrád vármegyébe ki-nevezett báró Majthényi László cs. kir. biztos Balassagyarmaton üttötte fel székhelyét, ahonnan Losoncot is igyekezett irányítása alá vonni. Hinkó János polgármester a város vezetésével egyet-értésben elküldte a követelt hódolati nyilatkozatot, beszédette az adót és elküldte a kívánt élelmiszert, valamint a begyűjtött fegyvereket, megerősítette a városi rendőrséget, útlevel-ellenőrző bizottságot állíttatott fel, február 27-én pedig kitűzette a megkapott cs. kir. lobogókat a templomtornyokra. Ugyanakkor állandó cs. kir. helyőrség nem érkezett a helységbe, csak február 15-én vonult be ide ideiglenesen a Kassát kiűritő cs. kir. Schlik-hadtest elővéde, a Jacob von Parrot vezérőrnagy vezette cs. kir. dandár, amelyet a város minden szükséges élelmiszerral ellátott. A vezérőrnagy követelésére Losonc vezetése ígéretet tett jelentős mennyiségű bakancs, illetve csizma leszállítására is a cs. kir. katonaság számára, ám a cs. kir. dandár február 18-án elhagyta a települést.

Kemény Krisztián tanulmányát számunk 25–42. oldalán olvashatják.
